

سید احسان حسینی: اپتا نسیلهای راهبردی ایران

سید احسان حسینی* : تصاحب بخشی از بازار فروش سوخت کشتی (بانکرینگ) در منطقه خلیج فارس از سوی ایران با توجه به انحصاری بودن آن توسط کشور امارات هدفی دست یافتنی است. در چند سال گذشته به دلیل اهمیت حملونقل دریایی، جابه‌جایی ۹۰ درصدی تجارت جهانی کالا از راه دریا، توسعه صنعت کشتیرانی در کشورهای مختلف، توسعه نفتکشها، جابه‌جایی‌های انرژی در آبهای آزاد و به تبع آنها نیاز بیشتر به سوخت‌رسانی، بانکرینگ دریایی (سوخت‌رسانی به کشتی‌ها) روزبه‌روز گسترده‌تر شده است. صنعت بانکرینگ امکان پویایی قابل توجهی دارد.

این صنعت علاوه بر فروش سوخت به کشتی‌ها، محدوده وسیعی از خدمات را هم شامل می‌شود؛ تامین ابزار و قطعات، تعویض خدمه، هتلینگ و... از جمله این خدمات هستند که بعضا درآمدهای فراوانی را نصیب کشورهای پیشرو در این زمینه می‌کند. صنعت سودآور سوخت‌رسانی به کشتی‌ها یا بانکرینگ، امروزه جایگاه خود را در اغلب کشورهای جهان یافته است. در منطقه خلیج فارس هم به‌عنوان یکی از مناطق

استراتژیک دنیا، این صنعت مورد توجه چند کشور قرار گرفته است. سالانه بالغ بر ۵۰ هزار کشتی وارد خلیج فارس میشود. این منطقه ظرفیت سوخت‌رسانی به کشتی‌ها را تا ۲۵ میلیون تن در سال دارد. کشور امارات (بندر فجیره) با میانگین ظرفیت سوخت‌رسانی سالانه ۱۲ تا ۱۵ میلیون تن، سهم ۲۷ میلیارد دلاری را به خود اختصاص داده است.

تصاحب ۸۰ درصد بازار سوخت رسانی خلیج فارس توسط امارات در ۵ سال

امارات متحده عربی از سال ۱۹۷۸، برنامه‌ریزی‌های خود برای به دست آوردن بازار بانکرینگ منطقه را شروع و در مدت ۵ سال یعنی اواخر سال ۱۹۸۳ آن را عملیاتی کرده است. در حال حاضر بندر فجیره امارات که در ساحل شرقی خلیج فارس واقع شده است، بیش از ۸۰ درصد بازار سوخت‌رسانی منطقه را به خود اختصاص داده و همچنان برای افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی سوخت و بالا بردن توان پهلوگیری کشتی‌ها در سواحل خود پروژه‌هایی در دست اجرا دارد. بر اساس آمار سایت (S&P Global Platts) بندر فجیره امارات روزانه ۵۰۰ هزار تن سوخت به فروش می‌رساند. علاوه بر این، فجیره در سال ۲۰۱۳ به‌صورت چشمگیری با فروش ۲۴ میلیون تن سوخت به کشتی‌ها بعد از بندر سنگاپور در رتبه دوم قرار داشته است. با وجود سهم بالای کشور امارات (بندر فجیره) در ارائه خدمات بانکرینگ در منطقه خلیج فارس، مسوولان اماراتی با مشارکت یک شرکت سنگاپوری برای توسعه فاز چهارم ترمینال ذخیره‌سازی سوخت فجیره، تصمیم به سرمایه‌گذاری ۹۰ میلیون دلاری گرفته‌اند.

سهم ۵۶ درصدی از سواحل خلیج فارس، امکان پهلوگیری کشتی‌های غول پیکر باری در سواحل جنوب، منابع غنی نفت، سوخت باکیفیت، فاصله کوتاه از خطوط کشتیرانی و... از جمله فرصت‌های توسعه صنعت بانکرینگ در کشور است. به‌رغم وجود این فرصت‌ها در چند سال گذشته شاهد کم‌توجهی به صنعت بانکرینگ در کشور بوده‌ایم. سهم ۳ میلیارد دلاری ایران از بازار بانکرینگ منطقه و تامین بخش عمده‌ای از سوخت مورد نیاز کشتی‌های ایرانی از بندر فجیره امارات نشان دهنده این واقعیت است. در همین راستا به بررسی برخی از مزایای توسعه این صنعت در ایران پرداخته می‌شود. در حال حاضر رقابت کمتری در صنعت بانکرینگ منطقه خلیج فارس وجود دارد و امارات به‌عنوان کشوری پیشرو در این صنعت یکه‌تازی می‌کند. به اعتقاد بسیاری از کارشناسان با توجه به موقعیت جغرافیایی ویژه ایران در صورت افزایش تولید سوخت مورد نیاز کشتی و کاهش چند درصدی قیمت آن نسبت به کشور امارات، این امکان وجود دارد که بخشی از بازار این محصول در مدت زمان اندکی نصیب ایران شود. این درحالی است که مسوولان دستگاه‌های

نفتی کشور تمام برنامه‌ریزی‌های خود را معطوف به فروش نفت خام کرده‌اند و نسبت به موضوع سوخت‌رسانی بی‌تفاوت هستند. اقتصاد ۳۰ میلیارد دلاری صنعت بانکرینگ در منطقه خلیج فارس ازجمله فرصت‌های بی‌نظیر برای افزایش درآمدهای ارزی کشور و به دنبال آن جلوگیری از فروش نفت به‌صورت خام است. موضوعی که در صورت تحقق، ضمن افزایش تولید ناخالص ملی منجر به توسعه سیاسی کشور می‌شود. علاوه براین با توجه به اینکه مشتریان زیادی خواهان خرید سوخت کشتی هستند، این صنعت، انبار گسترده‌ای از نفت و فرآورده‌های آن در کشور ایجاد می‌کند که این ذخایر در مدیریت تقاضای بازار داخل و منطقه نقش مهمی ایفا خواهند کرد.

جمع‌بندی

اهمیت توسعه زیرساخت‌های بانکرینگ از آن جهت است که در حال حاضر بخش وسیعی از مناطق جنوب شرقی و غربی کشور با مشکل فقر، عدم توسعه زیربنایی و بیکاری مواجه و مستعد چنین سرمایه‌گذاری‌هایی هستند.

* کارشناس انرژی